

in 1962 werd het broeden van de Gierzwaluw in De Cocksdorp vastgesteld. De Tjiftjaf neemt voorts vrij sterk toe. Samenvattend kan dus worden gezegd, dat verscheidene soorten in aantal zijn afgenomen, doch hiertegenover gelukkig ook vrij wat lichtpunten staan. Dit artikeltje wil geenszins op volledigheid bogen. Er zullen stellig meer soorten

zijn te noemen, die achteruit zijn gegaan, doch daartegenover wellicht ook meer soorten, die in aantal zijn toegenomen. Een volledige lijst van broedvogels en doortrekkers en incidentele gasten zal in het voorjaar van 1963 in een check-list verschijnen, met als titel: De avifauna van Texel. Dit zal een uitgave worden van de Texelse Museumvereniging.

L i t t e r a t u u r :

Thijsse, Dr. Jac. P. 1942: Het Vogeljaar.

Drijver, J. 1950: Texel, het Vogeleiland.

Schouwse aantekeningen over vlinders

J. P. C. BOOT.

Was de maand mei 1962 bepaald guur te noemen, ook het begin van juni bracht nog geen temperaturen om over te roepen. Vanaf de tweede week kwam er echter verbetering en het gezicht van de R.I.V.O.N.-entomoloog Boer Leffef (die in verband met zijn onderzoek naar de Schouwse vlinders enkele weken hier verbleef) klaarde dan ook aanmerkelijk op. Uitgesproken enthousiast werd hij echter toen een paar vroege vacatiegangers ons vertelden, dat ze op een fietstocht in de buurt van Elkerzee (aan de noordzijde van Schouwen) langs de weg een vlinder hadden gezien, die opvallend geel gekleurd was met zwarte randen! Zou het een Gele luzernevlinder (*Colias hyale* L.) geweest zijn, een van onze trekvlinders? Of was het „maar” een gewoon Koolwitje (*Pieris brassicae* L.)? Dat kan soms ook fraai geel „bepoederd” zijn. We lieten de gasten een paar gekleurde afbeeldingen zien. Zij hielden het pertinent op *hyale*! We besloten daarom in de komende dagen extra goed uit te kijken.

Dat had in zoverre succes, dat we op 14 juni onze eerste *Atalanta* (*Vanessa atalanta* L.) zagen, in een tuin van een villa aan de weg Burgh-Westenschouwen; een mooi nog gaaf exemplaar. En de volgende dag bleek de *atalanta*-trek zich al een paar kilometer meer naar het oosten te hebben voortgezet, want toen zag ik twee exemplaren in onze boomgaard. Ik was aan het werk in een perceel zwarte bessen, aan de westzijde begrensd door elzen en wilgen, aan de tegenoverliggende zijde door hoogopgaande Italiaanse populieren. Hiertussen, lekker in de luwte, kwamen ze zich af en toe een poosje koesteren op een besseblad, om even later getweeën weer op te vliegen, soms wel tot twintig meter hoog, waarbij ze het gehele lucht-ruim boven de bessen (1500 m²) nodig hadden voor hun wilde spel.

De eerstvolgende zondag, 17 juni, bracht heerlijk zomerweer. We hadden onszelf voor de namiddag een fietstocht beloofd door het uiterste zuidwesten van het eiland. Vroeger had ik daar aan de zeedijk

ook wel luzernevlinders waargenomen, maar dat was vele jaren geleden. Zouden ze (en de trekvlinders in het algemeen), indien ze op hun trek de kust volgen, hier in de zuidwestpunt soms het eerst het eiland bereiken en zich van hieruit over Schouwen verspreiden?

We fietsten langs „Kraaijenstein“, nu een boerderij, maar tot het eind van de vorige eeuw een kasteel. De grachten, die om en door de boerderij lopen, en de oude brug herinneren nog aan het voormalige slot. Het hoogopgaande geboomte, dat nog net voor de overstroming van 1953 gespaard bleef, doet weldadig aan in de overigens kale polder. Enkele Waterhoentjes scholen schichtig weg in het riet en lieten het gladde wateroppervlak van de gracht even rimpelen.

Er moge dan weinig houtgewas te zien zijn, het landschap van de voormalige polder Burgh- en Westland (nu opgenomen in het Waterschap Schouwen-Duiveland), dat zich in zijn zondagsrust tussen de duinen en de zeedijk voor ons oog ontrolde, was in alle opzichten boeiend. Goed uitkijkend fietsten wij verder.

Dan ineens de uitroep van Leffef: „*Cardui!* Daar! En daar, en nog één!“ We vielen van de fietsen. Langs de wegrand, op de in bloei staande polletjes Rode klaver zaten ze, zich tegoed doend aan de nectar. En ook verder op onze tocht zagen we er nog heel wat. Zeker wel vijftig. Overall waar klaver van betekenis te zien was zaten ze. Zou 1962 dan eindelijk weer eens een jaar gaan worden van de Distelvlinder (*Vanessa cardui* L.)? Dit prachtige dier is een van onze meest indrukwekkende trekvlinders, die zijn tocht naar hier in Noord-Afrika, tot zelfs bezuiden de Sahara, aanvangt.

En zo bereikten we de zuidelijke zeedijk. Over ongeveer dertig à veertig meter leng-

te loopt hier een strookje „niemandsland“ evenwijdig met de onder langs de zeedijk gelegen rijweg, slechts daarvan gescheiden door een ziltige sloot. Het landstrookje was voornamelijk begroeid met lang gras, maar hier en daar waren er gedeeltes waar veel klaver voorkwam, volop in bloei. En ook hier Distelvlinders bij de vleet. Maar wat was dat? Helemaal aan het andere eind bewoog het zich voort! Een oranjegele vlinder. „Dat is hem“, juichte Leffef, smeed zijn fiets neer en holde het terreintje op. Zijn ren eindigde in een fraaie zweefduik, gepaard gaande met een formidabele zwaai van het vlindernet, en verdwenen was hij in het lange gras. Zijn activiteit had echter niet het gewenste resultaat; het dier ontsnapte en verdween met fikse vleugelslagen snel over brede sloten en akkers in de richting van de vrije horizon, maar had zich gelukkig duidelijk laten herkennen. Het was een wijfje van de Oranje luzernevlinder (*Colias croceus* Fourcroy), ook een trekker. In 1962 was hij hier op Schouwen zeldzaam. Voor mij zou het tot 15 september duren voor ik er een tweede exemplaar van zag. Dat was aan de zeedijk zuid-oostelijk van Zierikzee.

Maar, we waren eigenlijk deze middag op weg gegaan in de hoop de Gele luzernevlinder te zien te krijgen, en dat wilde nog niet lukken. We konden moeilijk aannemen, dat die vacatiegangers nu toevallig de enige *hyale* op Schouwen hadden gezien. Zo denkend bestegen we de zeedijk, waardoor we een prachtig uitzicht over de Oosterschelde kregen. Het eiland Noord-Beveland lag recht voor ons. En wat meer naar rechts doemden de silhouetten op van het oude stadje Veere met daarachter de Middelburgse Lange Jan. Via de Zierikzeese St. Lievens Monstertoren kwam onze blik in het meer dicht-

bije Schouwse landschap. En daar ontdekten we, als blikvanger middenin het groene akkerland, een koolzaadveld in volle bloei. Dáár hadden we nog een goede kans!

Na een half uur fietsen bereikten we de akker vol geurende gele bloemen, die op deze warme namiddag wel een grote hoeveelheid nectar moesten produceren. Het was er dan ook een waar rendez-vous voor allerlei vliegende insecten. Uiteraard ging onze aandacht nu in hoofdzaak naar de vlinders. Natuurlijk werd de hoofdmoot gevormd door grote en kleine witjes. Of deze laatste Knollenwitjes (*Pieris rapae* L.) of Kleine geaderde witjes (*Pieris napi* L.) — mogelijk ook beide soorten — waren, konden we van de slootkant af niet

vaststellen. Om het gewas niet te beschadigen waren we nl. aan de kant blijven staan. En, de meeste dieren bleken toch wel zo vriendelijk af en toe ook eens dichtbij ons langs te vliegen. Zo zagen we, behalve de reeds genoemde witjes, de Distelvlinder weer goed vertegenwoordigd, verder een Kleine vos (*Aglaia urticae* L.), een Vuurvlindertje (*Lycaena phlaeas* L.), een Hooibeestje (*Coenonympha pamphilus* L.) en enkele Gamma-uilen (*Autographa gamma* L.).

Tot onze grote vreugde vertoonden zich eindelijk ook enkele Gele luzernevlinders. Die zorgden ervoor, dat onze toch al geslaagde vlinder-speurtocht een pakkend slot kreeg. Een mooiere afsluiting hadden we ons niet kunnen wensen.

Vragen en korte mededelingen

Het hakken van slaapholten in de herfst door Bonte spechten. In 1959 en 1960 broedde een Kleine bonte specht in een els op het erf van een boerderij in de gemeente Ermelo. De beide volgende jaren hadden de vogels, waarschijnlijk door te grote belangstelling, een andere broedplaats opgezocht, doch lieten zich af en toe nog bij de boerderij zien.

Op 18 oktober 1962 wees de bewoner der boerderij mij een vers gehakte holte in een els langs de weg, niet ver van het erf verwijderd. Aan de kleine ronde opening en de fijne houtsnippers aan de voet van de boom was te zien, dat hier een Kleine bonte specht aan het werk geweest was. De landbouwer had het wijfje er bezig gezien en als hij daarna 's morgens langs de boom kwam op weg om zijn koeien te melken, stak zij haar kopje uit de opening.

Op 14 november was ik weer op de boerderij en zag in de els op het erf, waarin vroeger de Kleine bonte specht nestelde, boven de oude opening een grotere, waarvan ik mij kon overtuigen, dat zij van recente datum was. De landbouwer had een mannetje Grote bonte specht het gat zien hakken en

zag hem later 's avonds er in gaan en 's morgens de holte weer verlaten.

Op een avond hadden kinderen op de weg vlak bij de slaapboom van de Kleine bonte specht vuurwerk afgestoken, waarna de vogel niet meer bij of in de holte gezien is.

Toen ik op een ornithologische vergadering dit onderwerp ter sprake bracht, bleek mij dat geen der aanwezigen daarvan op de hoogte was. Nu vond ik in het mooie Zwitserse boek: „Die Brutvögel der Schweiz, herausgegeben von der Schweizerischen Vogelwarte Sempach” (1962), dat in Zwitserland de Grote bonte specht zijn slaapholten einde september en begin oktober maakt. Ook van de Middelste bonte specht wordt vermeld, dat hij in de herfst slaapholten maakt. Van de Groene specht is zulks in Zwitserland nog niet vastgesteld kunnen worden en voor de Kleine bonte specht wordt de Finse ornitholoog Pynnönen aangehaald, die het verschijnsel bij zijn Finse vogels heeft waargenomen.

Wanneer wij wat meer acht geven op het gedrag van onze spechten in de herfst, zal het hakken van slaapholten in dat jaargetijde zeker ook wel op an-